

וקראת לשבת עונג

אלון מרין בפאכע באקאנטע ווארטער פאר און

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סליבה ע"ה | לע"נ שלמה יחיא בן שבה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהיה בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן רשכבה"ג שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים זצוק"ל, מרן ראש הישיבה הגאון ר' שלום בן תופחה זצוק"ל והגאון ר' שמעון בן חביבה זצוק"ל

גליון מס' 698
פרשת בהעלותך
י"ד סיון התשפ"ג

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן
מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

רבינו קונה ספרים במוחו

שח מוכר ספרים בחנות ותיקה לספרי קודש בירושלים: "לפני שנים רבות בא אלי נער צעיר, וביקש ממני ספר יקר ערך שלא היה מצוי כל כך בחנויות הספרים. כששמע את מחירו הגבוה של הספר, וראה שאין בכוחו לשלם מחיר זה, ביקש ממני להשאיל לו את הספר ליומיים, הסכמתי לכך. לאחר יומיים השיב לי את הספר, ומאז היה עושה כן לעיתים קרובות, היה משאיל ממני ספרים, ומחזיר אותם כעבור יומיים.

פעם אחת כשהחזיר לי את אחד הספרים שאלתי: "מה אתה כבר יכול לעשות בספר במשך יומיים?" השיב לי אותו הנער: "כיוון שאיני יכול לקנותו, והספר נחוץ לי מאוד, ישבתי במשך יומיים אלו ולמדתי את כל הספר בעל פה מתחילתו ועד סופו, עכשיו שהספר מונח בראשי, שוב איני זקוק לספר". סיים אותו מוכר ספרים את סיפורו: "אותו נער לא היה אחר אלא העילוי של ישיבת "פורת יוסף" באותם הימים, אשר לימים נעשה לאחד מגדולי הדור, הלא הוא מרן הגאון רבינו זצ"ל..."

ואכן אהבתו הגדולה לספרים חצתה כל מקום וכל זמן. תמיד חיזר רבינו אחר ספרי קודש ולמד את כולם. תייק את הכתוב בזיכרונו הפנומנלי, והיה בור סיד שאינו מאבד טיפה.

הרה"ח רבי זליג שטיצברג מחסידי גור, שהיה שקדן בתורה ולפרנסתו החזיק ברשותו חנות קטנה של ספרים עתיקים במאה שערים, סיפר על חיבתו הגדולה של מרן לספרים.

ר' זליג תיאר כיצד מרן היה מגיע לחנותו, עוד בהיותו נער צעיר, ויושב ומעיין בספרים.

בתחילה נזף בו, מדוע הוא מתיישב במקום, והציע לו שיקנה את הספר או שילך מהחנות, אך כשהנער אמר לו שאין ברשותו די מעות לקנייה, והוא מבקש את רשותו רק לעיין בספר, והמוכר בחן אותו ורואה שהוא שולט בספרים שמעיין בהם איפשר לו לשבת בחנות ולעיין בספרים.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

כף זכות או כף חובה

נצטוונו לזכור את מעשה מרים, שדיברה במשה ונענשה. וזו מצות עשה מן התורה (לפי הרמב"ם) כדי להימנע מדיבור לשון הרע.

אבל כשנעיין בדבר נמצא, שיש כאן חטא נוסף, והוא שגרם לדיבור ולעונש: שלא זנה את משה רבינו לכף זכות, והכריעה את מעשיו לכף חובה! וזו מצות עשה מן התורה, לדון את הזולת לכף זכות!

והסיפור הבא ימחיש את הענין בצורה ברורה: מעשה שהיה. למשפחה עניה, ברוכת ילדים מקסימים, נולד ילד פגוע, רחמנא ליצלק.

שכנה, תלמידת סמינר, נחלצה לעזרה. ועזרתה היתה כה נחוצה: לאמבט, להחליף, להלביש, להאכיל, לטייל. כל שעה פנויה באה, היתה כמלאך מושיע.

יום אחד, אירגנה המורה בסמינר פעילות חסד: כל תלמידה תאמץ מעשה חסד מתוך מבחר שהמורה הציעה. התלמידות התלהבו, שקלו ודנו, בחרו ופעלו. מלבד אחת, שהודיעה למורה שאין לה פנאי. היא עסוקה.

לא סיפרה שכבר אימצה, שפעילות החסד שלה ממלאת כל שעה פנויה. לימדו אותה שאין להשתבח במעשה טוב, שאין לפרסמו.

הגיעה העת לבחור במדריכות לפעילות חברתית. מובן ששמה של אותה תלמידה עלה. מצטיינת היתה הן בלימודיה, הן במידותיה, הן באישיותה. אבל אותה מורה עמדה כצור חלמיש:

היא – לא! מדוע, למה לא? היא לא רוצה לפרט, זה לשון הרע. אבל מבקשת היא שישמעו לקולה, התלמידה הזו אינה ראויה להיות מדריכה, סמל ודוגמה. ובאמת, כוונתה היתה לטובה, אך ורק לטובה: מי שלא מוצאת פנאי למעשה חסד, יש להוקיעה!

הואיל ולא נימקה את התנגדותה, גברה יד המצדדות והנערה נבחרה. דוקא היא התלבטה. באמת לא היה לה פנאי. יד ההשגחה היתה כאן, ובאותו פרק זמן נשלח הילד למוסד שיטפל בו. היא קיבלה את ההדרכה. ההדרכה, כידוע, דורשת השקעה ומסירות, והיא לא חסכה בשתייה. שמה נודע לתהילה, ובכל פעם שנתקלה באותה מורה, היתה המורה מפטירה לעברה: "להדרכה, יש לך פנאי?!" לחסד לא, ולהדרכה כן? משום שהיא מעניקה הילה של כבוד ושם טוב? ובאמת המורה עשתה זאת בכנות. כאב לה שתלמידתה לשעבר סירבה למעשה חסד, הפנתה עורף ליסוד מידות היהודי: רחמן, וגומל חסד. ליסוד התורה, שתחילתה וסופה גמילות חסד. למידתו של אברהם אבינו, אב האומה!

המורה פצעה לב תלמידתה לשם שמים, ורמסה את המצוה, מצות עשה מן התורה לדון לכף זכות. יתכן והתלמידה היתה צריכה ללבן את הנושא, להעמיד את המורה על טעותה. זה היה הצעד הבריא ביותר, והמבריא ביותר. הוא לא נעשה. הנערה הבליגה, לא ענתה דבר. למזלה, לא שאלו את המורה אודותיה לפני שהתארסה. שמה הלך לפניו, והיא בנתה בית של תורה לתפארת. כיום היא מורה מצליחה. מחנכת ונערצת, משכמה ומעלה.

ויום אחד, פגשה באותה מורה. כששמעה שתלמידתה לשעבר מורה בישראל, לא הסתירה הזדעזעותה ואף הביעה בנחרצות: "אילו הייתי יודעת, הייתי מטרפדת את המינוי", הצהירה. "נערה שאין לה פנאי למעשה חסד, אינה ראויה להיות מחנכת!" וזה נכון, עקרונות...

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"והבדלת את הלויים... והיו לי הלויים" (ח, יד).

במדרש ילקוט שמעוני מובא, משל למלך אחד אשר ערך משתה גדול לכל שריו ועבדיו, מכרו וידידיו. רק אחד מהם – ידידו הטוב של המלך – לא הוזמן!

הצטער האיש מאוד וחשב בלבו: מה עשיתי ומה חטאתי לפני המלך, שלא הזמין אותי אל המשתה אשר עשה?

והנה, בסוף המשתה, הלכו המוזמנים לבתיהם, ולבית הידיד הגיע שליח מיוחד מבית המלך.

מוזמן אתה לארמון – אמר השליח לידיד – המלך מבקש לראותך מיד!

כאשר הגיע אל הארמון קבלו המלך במאור פנים: ברוך בואך ידידי הטוב! אותך אני אוהב יותר מכל מכר, משום כך עורך אני בעבורך משתה מיוחד...

כך הוא הנמשל על בני לוי. בפרשת נשא למדנו על קורבנות הנשיאים, בכל יום הקריב אחד מנשיאי ישראל את קורבנו. והנה, לשבט לוי לא היה נשיא, משום כך הוא לא הקריב קורבנות.

הצטערו מאוד בני שבט לוי ואמרו: מדוע לא זכינו גם אנחנו להקריב קורבנות?

אמר להם הקב"ה: דוקא מפני חביבותכם לפני, שמורה לכם העבודה המיוחדת באהל מועד, "וכל זר לא יקרב לעבודה זו!"

"האנכי הריתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו..." (יא, יב-יג).

אברך אחד הגיע לפני הצדיק רבי יהודה ליב מגור, בעל ה"שפת אמת", ובפיו טענות ומענות כלפי אביו.

מאז יום חתונתי – אמר האברך – מסרב אבי לעזור לי בפרנסת בני ביתי.

קרא הרבי לאביו של האברך ושאלו: מדוע מסרב אתה לעזור לבנך? כל ימי – אמר האב – עמל אני לפרנסתי ופרנסת בני ביתי, אולם, אחרי חתונתם אין אני רואה חובה לעצמי לדאוג לפרנסתם.

טענתך אינה צודקת כלל – אמר הרבי – שהרי אנו למדים ממושה רבינו, כאשר בני ישראל התאוו לאכול בשר טען משה רבינו לפני הקדוש ברוך הוא: "האנכי הריתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו... מאין לי בשר לתת לכל העם הזה?"

משמע מכך – המשיך הרבי – שאילו הרה משה את העם, לא היתה מועילה לו הטענה: "מאין לי בשר?"

אם כן – סיים הרב – גם עליך לעזור לבנך!

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

להשליט את השכל על הרגש

הקושי המרכזי העומד בפני החזרה בתשובה הן התאוות. אדם הופך להיות עבד לתאוותיו וקשה לו להשליט את השכל על הרגש ולהשתחרר מהרגליו, רגשותיו ותאוותיו. אנשים הפכו להיות סינטיטיים. מלאים ברוגז, בכעס, בקנאה, ברדיפה אחר מותרות, ולא מסוגלים להשתחרר מכל זה. רק התורה הקדושה מעדנת ומרוממת את האדם ומלמדת אותו להיות עבד ה' ולא עבד לתאוותיו. חיים מאושרים, של ברכה, מובטחים רק למי שחי חיי תורה, וכפי שאומר הכתוב: "את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלוֹקֵיכֶם".

התורה מחנכת את האדם להשליט את השכל על הרגש, וכבר אמרו חז"ל על הצדיקים שהם מושלים ביצרים, והרשעים יצרים מושל בהם. כאשר רק האינסטינקטים פועלים – מותר האדם מן הבהמה אין. ייחודיותו של אדם היא רק כאשר הוא יודע להשליט את שכלו על רגשותיו, ולא לפעול בצורה כפייתית, מתוך האינסטינקטים הטבעיים בו.

השלטת השכל על הרגש תיתכן רק אצל מי שנותנים לו הגבלות, סייגים אסורים, כפי שנותנת התורה, והוא שומר עליהם. על ידי כך הוא מתחנך לרסן את עצמו ולהשתנות בניגוד לבהמה שאינה יכולה להשתנות. השליטה הזאת על הרגשות והתאוות והיכולת להשתנות ולהתרומם היא המעניקה חיים טובים ומאושרים גם בעולם הזה. זוהי הברכה שהתורה מבטיחה בתחילת הפרשה למי ששומע ומקיים תורה ומצוות.

שח הגר"א שכטר זצ"ל: סיפר לי חבר דבר מעניין, הרבה פעמים אמרו לו שהוא שוקל מדי הרבה ועליו לעשות דיאטה, אולם הוא אף פעם לא התייחס ברצינות לדברים. כשהיה רעב – היה אוכל מכל מה שהזדמן, בלי לעשות חשבון. פעם הוא הלך לרופא שבדק אותו והודיע לו בפנים כמוות: "דע לך שעברת שני התקפי לב קלים שכלל לא ידעת מהם". והוא הוסיף ואמר: "אם רצונך להמשיך לחיות – עליך לעשות דיאטה!". הדברים הללו של הרופא פעלו עליו בצורה נפלאה! מאז האזהרה שלו הוא עובר ליד הדברים הכי טעימים שאהב – והם אפילו לא מגרים אותו... ולמה? כי קיבל החלטה! אחרי שנודע לו שעבר שני התקפי לב, וכי נשקפת לו סכנת חיים אם לא יעשה דיאטה – החלטה היתה נחושה ורצינית!

למדתי מכאן שאדם יכול להשתנות! שאדם יכול להשליט את השכל על הרגש!

אדם שהתרגל כל חייו לעשות את כל מה שבה לו – הוא מסכן גדול. הוא עבד לתאוותיו, אבל מי שהוא עבד השם, שומע בקולו, ומדקדק לשמור את כל מצוות התורה – מתרגל לשלוט על עצמו, והוא בן חורין שאינו נשלט בידי תאוותיו אלא שולט עליהן. וכבר אמרו (אבות ו, ב): "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה".

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

קנין תורה

אנחנו עומדים ימים ספורים אחרי קבלת התורה מחדש – זמן

מתן תורתנו. כולנו שואפים, מתפללים ומייחלים להיות מיודעי שמך ולומדי תורתך, אנחנו רוצים להצליח בלימוד התורה. ננסה במאמרו קצרצר זה ללמוד את הדרכים שיביאו אותנו לכך, וכמו בכל דבר הצריך ללמוד מבעלי ניסיון מאותם שזכו לנועם זיו התורה. כל צורך שצמח והצליח יציין שזה התחיל באותו יום בו הוא הרגיש 'גישמעק' בלימוד, הוא הרגיש שהסוגיה הופכה להיות 'תורת' - הוא יודע אותה ברור בנבכייה, בקיצור היא שלו! ואחרי שמגיעים להבנה וידיעה, הדרך להצלחה סלולה בסייעתא דשמיא.

כדי להצליח וכדי להגיע להרגשה הזו, עלינו להשקיע בשלושה תחומים עיקריים: המתכון הוא מודד המלך ע"ה שכל ספרו התהלים מלא בגעגועים לתורה הקדושה וכשהוא מציין דרך להתעלות הוא מלמדנו: תורת ד' תמימה משיבת נפש, עדות ד' נאמנה מחכימת פתי. פקודי ד' ישרים משמחי לב. מצות ד' ברה מאירת עיניים.

א. תורת ד' תמימה משיבת נפש – אתה רוצה שהתורה תהיה עבורך משיבת נפש?